

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Моника Богданова, дпн**

за дисертация на тема:

“Професионално ориентиране и консултиране на юноши с асоциално поведение”
за присъждане на образователната и научна степен „доктор” Професионално
направление 1.2. Педагогика (Професионално ориентиране и кариерно консултиране)

Автор: Кръстина Георгиева Тодорова

Анализ на дисертационното изследване и актуалност на тематиката

Темата на дисертационното изследване е предизвикателство не само пред автора, но и пред научното поле – липсват изследвания в световен мащаб, а в България такива датират от последните няколко години. От друга страна, да се съчетае консултантска парадигма каквато е психоанализата с която и да е тема е трудна задача, изискваща практика и задълбочени анализи. На теоретично равнище е постигнато именно този необходим синергизъм за ефективност – с прагматичните подходи на професионалното ориентиране и консултиране (ПОК).

Разглеждането на юношеството е обект на множество изследвания и е интердисциплинарно поле (педагогика, психология, социална работа и т.н.), но психоаналитичният прочит, особено в контекста на ПОК, е автентичен авторски принос.

Трудността в изясняването на понятията е свързана с наличието на разнородни определения, чиито фокус е в зависимост от научната област – без систематизирани проучвания. Предложеното “юноши в конфликт със Закона” компенсира тези трудности и дава възможност за разширяване на проблематиката отвъд нормативното, акцентирайки върху психичното и конкретната жизнена ситуация на юношата. Още едно предизвикателство, реализирано успешно от автора, което изисква време и общи усилия за приемането му от специалистите, за да се реализира този единен подход, за който К. Тодорова е отделила място в дисертационното си изследване. Надяваме се, че това предстои заради ефективността на работата в полето и в крайна сметка – заради юношите, които са в конфликт-и-със-себе си.

Кръстина Тодорова представя разработен и реализиран на практика концептуален адаптивно-динамичен модел за професионално ориентиране и консултиране, който акцентира върху възможностите и алтернативите за

професионално-трудова реализация на юношите в конфликт със Закона. Моделът отчита особеностите на юношеството като възрастов преход, на професионалното ориентиране и консултиране в системата за БППМН, както и на идеята за мултидисциплинарност в социално-педагогическите институции. Интересно от изследователска гледна точка е неговата апробация, а изключително постижение – реализацията му (въпреки нормативните обстоятелства) в конкретна МКБППМН. Това е атестат за доверие и професионализъм към автора, който явно има и качества не само на кариерен консултант, но и на специалист, подтикващ екипа към развитие.

Проведеното изследване е многопластово и очертава цялостната картина на авторите търсения, като е атестат не само за упоритост, гъвкавост и професионализъм, но и за наличие на компетентност на различни нива (фокус групи, ателиета, експертни оценки). А реализираното представително изследване отговаря на изискванията за този род изследвания и е анализирано задълбочено.

Структурата на дисертацията отразява и е в пълно съответствие с възприетите изисквания.

Не само в теоретичната, но и в емпиричната част, правят впечатление стилът и боравенето с научна терминология – *К. Тодорова има свой почерк и характерна дълбочина.*

Едно от основните достойнства на разработката е спазването на, бих я нарекла, “историчност на знанието и на идеите” – докторант Тодорова очертава научните постижения в полето и ги надгражда по посока заявените авторови цели. Тази научна и идейна лоялност е не само необходима в наши дни, но и прави възможно формирането на школа – такава, в каквата тя достойно заема своето място.

Завидна в това отношение е библиографската справка и направеното проучване на литературата, публикувана по темата в национален и международен план. Цитирани са автори и тези, които не са популярни в България и препоръчвам да бъдат повод за последващи търсения и публикации на автора.

Основни приноси: приемайки приносите, формулирани от докторанта и доразвивайки ги, смятам, че биха могли да се систематизират в две основни полета:

1. *Теоретично* – направен е цялостен анализ на една сложна и не толкова популярна проблематика в световен мащаб. Проследени и анализирани са спецификите на конструиране на понятията юношество и асоциално поведение, на чиято основа се

разгръщат оригинални интерпретации и авторови предложения за осмисляне на асоциалното поведение в периода на юношеството. Като резултат от теоретичните търсения е развит и предложен за нуждите на практиката концептуален адаптивно-динамичен модел за работа с юноши в конфликт със Закона, интегриращ професионалното ориентиране и консултиране.

2. *Практико-приложно* – реализираното изследване и модел са доказателство за професионален успех и валидност, надеждност на авторовите тези, а изводите и обобщенията. Препоръките направени в дисертационното изследване биха могли да бъдат отправна точка на развитието на системата за работа с юноши в конфликт със Закона, а вече реализираните дейности по ПОК с юноши в конфликт със Закона са доказателство за смисъла на подобен род изследвания по посока внедряване постиженията им в конкретна среда.

Публикационна дейност: публикациите са разнородни като насоченост и проследяват развитието на докторанта като изследовател, а като брой и представителност надхвърлят изискванията.

В структурно-съдържателен план авторефератът отразява адекватно дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: На основата на достойнствата на предложени дисертационен труд давам своята положителна оценка за проведеното изследване, постигнати резултати и приноси и убедено препоръчвам на уважаемото Жури да присъди на Кръстина Георгиева Тодорова образователната и научна степен „Доктор“, област на висшето образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.2 Педагогика (Професионално ориентиране и кариерно консултиране).

3. 03. 2017 г.

гр. София

.....

доц. дпн Моника Богданова